

Е.Л. Малиновский

ЩЕДРО СЕЮЩИЙ ЩЕДРО ПОЖНЕТ

**Методические рекомендации
по теопсихологии семейного воспитания**

Барановичи 2000

УДК 37.018.1 (07)

ББК 88.8

М 19

Рецензенты: декан факультета психологии Академии последипломного образования, кандидат психологических наук, доцент В.А. Пичук; учитель истории и религиоведения СШ № 10 г. Барановичи Г.И. Коктыш

М 19 Щедро сеющий щедро пожнет. Методические рекомендации по теопсихологии семейного воспитания. – Барановичи: БГВПК, 2000. – 64 с.

ISBN 985-6616-38-7

В пособии отражен религиозно-психологический аспект семейного воспитания. Личность жены, мужа, сына, дочери необходимым образом включает в себя не только научные и культурные компоненты бытия, но и конфессиональный способ его устройства. Гомотеозис как способ такого устройства служит, по мнению автора, теопсихологическим методом совершенствования познавательных, эмоциональных, поведенческих и генетических компонентов семьи.

Рекомендации предназначены научным коллективам, учителям школ, организаторам внеклассной работы, методистам по семейному воспитанию, родителям, школьникам.

ISBN 985-6616-38-7

УДК 37.018.1 (07)

ББК 88.8

© Барановичский государственный высший педагогический колледж, 2000

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие.....	3
Гомотеозис воспитания.....	4
Христианская семья – чудо-цивилизации.....	5
Семья и радостная жертва.....	13
К свободе от властей и страстей.....	16
Безвластие и несчастье.....	18
Щедро сеющий щедро пожнет.....	22
Вифлеем –2000 в экологию семьи.....	25
Семейная трапеза экумены.....	28
Прафесія: маці.....	30
Прафесія: айцец.....	33
Вяртанне да сябе.....	36
Інтралог.....	40
У сямы не без нарцыса.....	44
Любовь не раздражает я.....	47
Розарий в психическом развитии ребенка	50
Знак креста в семейной психокоррекции	53
Богомладенчество личности в материнском лоне Христовой Церкви.....	56
Заклучение.....	61
Литература.....	62

ІНТРАЛОГ

«Я цяжка прыгнечаны, Госпадзе, ажыві мяне парадле слова Твайго» [Пс 119, 107]

Сям'я пачынаецца з «Я» — асобы чалавека, накіраванага на еднасць з Госпадам, ад Якога еднасць уласных і сямейных думак, пачуццяў і ўчынкаў. У мінулым раздзеле мы прапанавалі нашыя пачаткам спосаб самадаследавання свайго «Я» дзеля адлюстравання гэтай еднасці праз давадзеныя незакончаных моўных і графічных матываў да закончаных сказаў і малюнкаў. Атрыманая лета з праекцыямі ўласнай самасвядомасці з дазволу іх аўтараў мы абмяркоўваем у кантэксце «інтралогу». Што гэта такое? Па-першае, само слова INTRA-LOGOS перакладаецца як унутранае слова. Праўда, гэта не тое самае, што ўнутраны голас, супярэчлівыя зносіны з якім шмат каму добра вядомы з дзяцінства. Гэтыя зносіны значаюць псіхічны стан адыходу ад рацыянальнага асэнсавання жыцця праз усталяванне інтуітыўнага яго ўстрымання.

Існуюць узасмаадносіны паміж «прагай чування слова Богага» [пар. Ам 8,11] як існай патрэбай жыцця і пабуджальным матывам гэтага жыцця ў кожнай канкрэтнай сітуацыі, кожнай канкрэтнай асобе. Яе дзейнасць і перажыванні настолькі складаныя, што паводзіны чалавека не накіроўваюцца прастымі шляхамі да рэалізацыі духоўнай патрэбы. Напрыклад, дзяця, праходзячае у захрысце касцёльнага алтара, ледзь стрымвае жаганне тузануць за стужку вісячага званочка. Так, наш «нутраны голас» патрабуе вядомай гульні з ім, і духоўна здаровы чалавек робіць кроўка ўчынкі пад уплывам яго пабуджальнага матыва. У такіх выпадках прынята гаварыць аб «нематываваных учынках». Але чалавек звычайна не падпарадкоўвацца сляпой сітуацыі, прытрымліваючыся намеру Царства Богага, вызначаючага яго паводзіны. Такія чыны ўтвараюцца крыж асабістага жыцця чалавека, нябесных, вертыкальных намеру якога спалучаюцца з зямнымі — гарызантальнымі матывамі паводзін. Адбываецца ачышчэнне фармальнай матывацыі паводзінаў асобы праз яе даследаванне і падпарадкаванне змястоўным намерам жыцця. Менавіта ў гэтым напрамку «інтралог» у хрысціянска-псіхалагічным сэнсе азначае, па-першае, слова, якое стала асобай нашага жыцця, існым яго пачаткам, па-другое, метада, спосаб ачышчэння матываў асобы ва ўмовах саманазірання (introspectio) і

* Б.В. Зейгарник. Психология.- М., 1986.- С.117.

самабыцця (praesentatio). Сінтэтычная падстава інтралогу як слова стаўшага «светачам нагам маім і святлом на шляху маім» [пар. Пс 119,105] адпавядае свабоднаму, непрудзятану самавызначэнню ўнутранага, індывідуальнага жыцця чалавека.

Таццяна К. даслала свой ліст з просьбай прааналізаваць яе вербальна-графічныя праекцыі адпаведна духоўнай перспектыве жыцця. Спадзяюся, што гэты аналіз будзе карысным для ўсіх зацікаўленых уласнай псіхалогіяй. Патрэбы («хачу») і пачуцці («люблю») – карані ўсіх праблем чалавека. І калі ён адпавядае гэтым сваім галоўным элементам прыкладна так: «люблю паесці», альбо «хачу Паршэ» – адразу робяцца зразумелымі матэрыяльныя запатрабаванні і пачуцці падследнага, што перашкаджаюць яго духоўнай перспектыве.

Дарэчы, у свае 45 год я ўпершыню ведаю, чаму быў шукаць даведку пра слова «Паршэ» – ім аказалася ўраіна марка. Што ж, «напачатку было слова» з усімі адпаведнымі ім гэтаму вызначэнню наступствамі.

Гэтыя матывы належаць іншаму падследнаму і служаць фонам дзеля праекцый Таццяны, якая «хоча быць шчаслівай» і «любіць марыць». Прага шчасця ёсць і ў нас, патрэбай як чалавека, створанага «па вобразу і падабенству Бога», прыдбанне Якога і ўдакладняе ўсю паўнату гэтага шчасця. Але канкрэтны намер Царства Божага Таццяна замяняе на адцягненні матыву мары («верю в удачу»), які зрабіўся бязводным вытокам марных летуцення хаатычных асацыяцый яе пакуль што няўладкавага розуму. Дарэчы, «Мара» ў ведыйскіх тэкстах прадстаўлены як удар пекла – спакуснік пакутаў*. Так, чалавечая мара можа стаць перашкодай Уладарству Божаю, якое «высілкамі бярэць, і кожны з намаганнем уваходзіць у яго» [пар. Лк 16,16], а таму патрабуе тэрміновай перамены марнатраўства на духоўную бадзёрнасць: «Ня спіце і маліцеся, каб ня ўпасці ў спакусу. Дух бадзеры, дела ж ня дужае» [пар. Мц 26,41]. Таццяна піша: «я чакаю свайго шчасця» але верыць не ў Бога, а поспех, які ў адсутнасць Бога ператварыцца ў выпадак. Яе ўнутраны тон інтуітыўна адчувае набліжэнне шчасця, але не можа ўсвядоміць таго, што «Царства Божае ўнутры нас ёсць» [Лк 17,21]. Аўтарцы пісьма пакуль што невядомая духоўная якасць шчасця, але, несумненна, яе знёслы менталітэт дазваляе сфарміраваць дынаміку ўласных паводзін («іду наперад») праз актывізацыю мрояў («думаю аб будучыні»). Як філосаф Сакрат, Таццяна «знае, што нічога не знае», сведчучы тым самым аб сціпласці і адначас-

* Христианство и други религии мира / Перев. С польского.- Мн., 1993.- С.66.

свай дзёрзкасці («магу ўсё») яе характару, якому, здаецца, не хапае самай дробязі: «Усё мага ў Хрысце, які ўзмацняе мяне» [пар. Філ 4,13]. Менавіта таму, што «без Мяне ня можаце рабіць нічога» [Ян 15,5], нават пяшчотныя эмоцыі Тацяны («цікаўлюся музыкай!») аб'яжарваюцца адчуваннем метала: «больш за ўсё падабаецца металу metal». Між іншым, нашчадкі Каіна сымбалічна рэалізавалі сябе адначасова як «кавалі па металу і музыкі» [пар. Быц 4,21-22].

Любое слоўнае выказванне, нават у псіхалагічных тэсце, праходзіць праз цензуру свядомасці, таму гэты тэст павінен мець у сабе сродак перадолення цензуры дзеля ўсталявання больш беспасрэднай рэакцыі на асабістую жыццёвую сітуацыю. У нашым выпадку гэтым сродкам служыць малюнак, альбо піктаграма (гл. малюнак). Малюнак Тацяны носіць папераджальны характар, бо інтэліт ўнаадлюстроўвае перажыванні ўнутранага быцця яшчэ да асабістага яго розумам. Першае, на што звяртае ўвагу даследчык, гэта кропка ў цэнтры ліста, якая мусіць мець сваю графічную перспектыву, адпаведную перспектыве самой асобы. Чалавечае Я, альбо self, мусіць адлюстраваць свае дынамічныя (матывы, асацыяцыі) і энергічныя (намеры, інтуіцыі) перамены быцця. Так, нарыклад, схема крыжа з'яўляецца аптымальным вырашэннем гэтых спалучэнняў, а яго дэталі падкрэсліваюць індывідуальныя характарыстыкі падследнага. У той жа час, «спіраль», што выходзіць з кропкі, адлюстроўвае высокія дынамічныя асаблівасці розуму падследнага, але розуму, які блукае ў бязмежнасці ведаў, што адпавядае апостальскаму асуджэнню філосафаў, «што заўсёды вучацца ды ніколі ня могуць дайсці да пазнання праўды» [2 Цім 3,7].

З іншага боку, кропка ў цэнтры аркуша, што атрымлівае сваё развіццё праз кривую «ушчае вока», указвае на значную перавагу духоўна-сузіральнага намераў асобы над яе індывідуальнай актыўнасцю, якая гатова да больш строгага ўтаймавання цялесных матываў, што адпавядае кананічнаму вобразу жыцця.

Танэнтыйна, што Тацяніна кропка засталася без змяненняў, што і рымусла даследчыка шукаць рысы яе асабістай дынамікі ў парапунацыі, побач з цэнтральнай кропкай. Ды вось яна! Гэта маленькі папярэзы караблік – кропка апоры самасвядомасці, пасунутая ў бок варных уяўленняў, – такі ж бездапаможны і наіўны, як яго гаспадар, але дастаткова самаўпэўнены, аб чым сведчаць цёмныя, выразныя контуры малюнка. Побач з караблікам – гара ўзыходжання, гара нябеснага пазнання, біблейская «Арарат», якая робіцца цвёрдым прыстанішчам дзеля адзінокага ветразя ў акіяне людскіх жахаў і нягодаў.

Пад уплывам гэтай «гары, каменя» – праўдзівага слова – мусіць перамяніцца і раслінны мір піктаграмы – дрэвы і кветкі – што

сымвалізуюць жыццёвую энергію, дзіцячае імкненне аўтара да свайго шчасця. Але ж, як і выказаная «вера ў поспех», кветка, чым больш добная на дзьмухавец (як у Таццяны), тым менш адпавядае амбіцыйнасці матываў дасягнення. Як адзначаны вышэй «звычайна» заключае ў сабе нематываваную гатоўнасць да тузання, так «палая кветка» мае ў сабе легкадумную набяспеку дэфларацыі (зрыванне кветкі). Але пагадвасм, што Таццяна «усё можа», таму вельмі рэчакана задзейсненне дзювух паўсфер у аснову ялінкі актывізуець значны патэнцыял яе лідэрства, схільнасць да панавання, арганізацыйны здольнасці, хаця апушчаныя ўніз галінкі сведчаць пра шматлікія невырашаныя праблемы і падсвядомае адчуванне трывогі. Тым не менш замаскіраваная грамадскімі справкамі і падзеямі азірочкая душа Таццяны прагне «рамана ў пісьмах», падлік якіх (дзічбы на канверце) забяспечыў бы рацыянальнае выкарыстанне публічнага азірочных пачуццёў: «И так, она звалась Татъяной...».

Між тым, схема і дэталі малюнка абаласаваны і павернуты ў права, што азначае непрадузятае імкненне да будучыні аўтара, не замкнёнага на сваім мінулым і сямым сабе, але маючага энергічны запас дабрны і Божай ласкі. У добрых шлях, Таццяна!

